

SEURAKUNNAN JA SEURAKUNTAYHTYMÄN RAHOITUSLASKELMA

virastokollegio 17.6.2020

Punainen teksti = lisäys tai muutos aikaisempaan ohjeeseen

Sisällysluettelo

1.	Rahoituslaskelman säännöstausta ja tarkoitus.....	2
2.	Rahoituslaskelman rakenne	2
3.	Rahoituslaskelman sisältö	3
3.1.	<i>Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta</i>	3
3.1.1.	<i>Tulorahoitus</i>	3
3.1.2.	<i>Investointimenot</i>	4
3.2.	<i>Rahoitustoiminnan rahavirta</i>	5
3.2.1.	<i>Antolainauksen muutokset</i>	5
3.2.2.	<i>Lainakannan muutokset</i>	5
3.2.3.	<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	5
3.3.	<i>Rahavarojen muutos</i>	7
4.	Rahoituslaskelman esitystapa	7
	<i>Seurakuntatalouden rahoituslaskelman kaava</i>	8

1. Rahoituslaskelman säännöstausta ja tarkoitus

Tilinpäätös sisältää rahoituslaskelman, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana (KPL 3:1,1). Rahoituslaskelma on tuloslaskelman tavoin seurakunnan kokonaistaloutta kuvaava laskelma tilikaudelta. Rahoituslaskelma täydentää tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetietojen antamaa kuvaa tulo-rahoituksen riittäväydestä, investoinneista, antolainauksesta, pääomarahoituksesta sekä rahoitusaseman muutoksista. Rahoituslaskelman tarkoituksena on laajentaa ja parantaa käsitystä seurakunnan rahoituksen tilasta.

Rahoituslaskelman tavoitteena on:

- antaa tilinpäätöksen lukijoille informaatiota siitä, miten seurakunnan toiminnasta on syntynyt tulo-rahoitusta ja mihin se on käyttänyt tulo-rahoitusvirran
- täydentää tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen antamaa informaatiota erityisesti investointien ja rahoitustoiminnan osalta
- auttaa seurakunnan rahoituksellisen aseman arvioimisessa, erityisesti maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden muutosten osalta
- auttaa seurakunnan tulevien rahavirtojen ennakoinnissa.

Rahoituslaskelman kaikki erät johdetaan suoraan kirjanpidosta. Rahoituslaskelmassa osoitetaan ensinnäkin, kuinka paljon seurakunnan varsinaisen toiminnan ja investointien nettora-havirta on ollut yli- tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen varsinaisen toiminnan ja investointien nettora-havirta on rahoituksellisesti katettu tai miten rahaylijäämä on käytetty seurakunnan rahoitusaseman vahvistamiseen.

Seurakunnan taloudellisen tilanteen kehitystä tulee seurata jatkuvasti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maksuvalmiuden seurantaan ja suunnitteluun. Rahoituslaskelman avulla tarkastellaan tulo-rahoituksen riittävyttä investointeihin ja ulkopuolisen rahoituksen tarvetta. Rahoituslaskelman tuottamisella kuukausittain juoksevan kirjanpidon perusteella saadaan ajoissa hyödyllistä tietoa myös luottamushenkilöille rahan lähteistä ja käytöstä.

Ohjeessa seurakunnalla tarkoitetaan seurakuntataloutta, eli nk. yksitalousseurakuntaa ja seurakuntayhtymää.

Rahoituslaskelman kaava on tämän ohjeen lopussa.

2. Rahoituslaskelman rakenne

Seurakunnan rahoituslaskelma ryhmitellään kahteen osaan:

- varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta
- rahoitustoiminnan rahavirta

Rahoituslaskelma esitetään ns. rahavirtalaskelmana, jossa on erikseen nähtävissä varsinaisen toiminnan tulo-rahoituksen ja investointien vaikutukset nettora-havirtaan sekä rahoitus-

tustoiminnan nettorahavirta. Seurakunnan rahoituslaskelma laaditaan varsinaisen toiminnan tulorahoituksen ja investointien osalta suoriteperusteisesti. Tämä tarkoittaa, että mm. vuosikatteeseen sisältyviä tuottoja ja kuluja ei oikaista myyntisaamisten ostovelkojen muutoksilla, vaan oikaisu tehdään vasta muiden maksuvalmiuteen vaikuttavien erien muutoksissa rahoitustoiminnan rahavirta -osassa. Samoin rahoituslaskelmassa esitettävät tase-erien lisäykset ja vähennykset perustuvat suoriteperusteisesti kirjattuihin tuloihin ja menoihin.

Rahoitustoiminnan rahavirtaa koskevassa osassa esitetään ensin antolainauksen ja lainakannan muutokset. Muihin maksuvalmiuden muutoksiin sisällytetään toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset sekä muut muutokset. Rahoituslaskelman selkeyden säilyttämiseksi siinä esitetään eriteltyinä vain kokonaistalouden kannalta olennaiset erät. Varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan nettorahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta tilikauden aikana.

3. Rahoituslaskelman sisältö

3.1. Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta

3.1.1. Tulorahoitus

Vuosikate

Tulorahoituksen osatekijät eritellään tuottoina ja kuluina yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Vuosikate siirtyy rahoituslaskelmaan suoraan tuloslaskelmasta.

Tulorahoituksen korjauserät

Vuosikate saattaa sisältää eriä, jotka vaikuttavat rahoituslaskelman muiden erien laskemiseen. Vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä *Tulorahoituksen korjauserät*.

Tulorahoituksen korjauseriä ovat:

- pysyviin vastaaviin kuuluneiden hyödykkeiden myyntivoitot, kun ne on merkitty toimintatuottoihin
- pysyviin vastaaviin kuuluneiden hyödykkeiden myyntitappiot, kun ne on merkitty toimintakuluihin
- pakollisten varausten muutos tilikauden aikana. Tilikauden aikana tuloslaskelmaan kuluksi ja taseeseen pakolliseksi varaukseksi kirjattu erä ei ole rahan käyttöä. Pakollisten varausten määrästä tilikauden lopussa vähennetään pakollisten varausten määrä tilikauden alussa
- suunnitelmapoistojen oikaisuna kirjatut myyntivoitot ja -tappiot.

Esimerkki tulo-rahoituksen korjauksiin ja investoinnit -kohtaan kirjattavasta tapahtumasta:

Seurakunta A on myynyt 50 000 euron myyntihinnalla omakotitalon, jonka kirjanpidossa jäljellä oleva hankintameno oli 12 000 euroa, kun suunnitelman mukaiset poistot oli kirjattu myyntiajankohtaan saakka. Myyntivoitto 38 000 euroa on kirjattu tulolaskelmaan tuotoksi. Rahoituslaskelmassa tapahtuma näkyy näin:

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta

Tulo-rahoitus	
Vuosikate	
Tulo-rahoituksen korjaukset	- 38 000 €
Investoinnit	
Investointimenot	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	
Pysyvien vastaavien myyntitulot	+ 50 000 €

Tuotoiksi tai kuluiksi kirjatut kurssierot vaikuttavat vuosikatteeseen. Niitä ei oikaista, koska ne sisältyvät rahoitustoiminnan nettorahavirtaan. Myöskään siinä tapauksessa, että esim. kurssitappio on aktivoitu taseen siirtosaamisiin ja vastaerä on merkitty valuuttamääräisen saamisen vähennykseksi tai valuuttamääräisen velan lisäykseksi, kurssitappio ei vaikuta rahoituslaskelman laatimiseen, koska se sisältyy automaattisesti rahoitustoiminnan rahavirran eriin.

3.1.2. Investointimenot

Investoinnilla tarkoitetaan menoa, joka on aktivoitu tilikauden aikana taseen pysyviin vastaaviin.

Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Investointimenona esitetään myös hankintameno tai sen osa, joka on katettu investointivarauksella tai -rahastolla.

Pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden ennakkomaksut merkitään rahoituslaskelmaan investointeina.

Rahoituslaskelmassa esitetään omana eränä Kirkon keskusrahastolta, EU:lta tai muulta taholta saadut rahoitusosuudet investointimenoihin. Rahoitusosuudet investointeihin kirjataan keskeneräisten hankintojen menonoikaisuksi.

Rahoituslaskelmassa esitetään omana eränä myös pysyviin vastaaviin kuuluneiden hyödykkeiden myyntitulot. Investointien myyntitulot sisältävät pysyviin vastaaviin kuuluneen omaisuuden luovutuksista saadut myyntihinnat myyntilaskujen tai muiden myyntitositteiden mukaan bruttomääräisinä.

Investoinneista johtuvat ostovelat sisältyvät pitkä- tai lyhytaikaisten korottomien velkojen muutokseen. Investointeihin saatavista rahoitusosuuksista sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntituloista johtuneet saamiset sisältyvät samoin luonteensa mukaisesti pitkä- tai lyhytaikaisten saamisten muutokseen.

3.2. Rahoitustoiminnan rahavirta

3.2.1. Antolainauksen muutokset

Muille seurakunnille ja tytäryhteisöille myönnetty antolainauksen lisäykset ja vähennykset esitetään ryhmässä *Antolainauksen muutokset*.

Antolainasaamisten lisäykset vähentävät rahan käyttönä rahavirtaa ja antolainasaamisten takaisinmaksut lisäävät rahavirtaa. Ryhmään *Antolainauksen muutokset* sisällytetään myös taseen vaihtuvien vastaavien ryhmään *Saamiset* sisältyvien lainasaamisten muutokset.

3.2.2. Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon seurakunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa.

Pitkäaikaisten lainojen vähennykseksi merkitään seurakunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilikauden aikana. Edellisen vuoden tilinpäätöstä laadittaessa seuraavan vuoden lainanlyhennykset on siirretty taseen pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Tämän vuoksi rahoituslaskelman pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys ei ole aina yhtä suuri kuin taseista näkyvä pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys.

Lyhytaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon seurakunta on tilivuoden aikana ottanut uutta lyhytaikaista lainaa. Lyhytaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon seurakunta on tilivuoden aikana lyhentänyt lyhytaikaisia lainojaan. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona kohdassa *Lyhytaikaisten lainojen muutos*.

3.2.3. Muut maksuvalmiuden muutokset

3.2.3.1. Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos

Kun seurakunta on saanut toimeksiantajilta varoja määrättyjen tehtävien hoitamista varten, tase-erä *Toimeksiantojen varat* osoittaa ko. saadut varat ja tase-erä *Toimeksiantojen pääomat* osoittaa velat, joista seurakunta vastaa toimeksiantajille. Tällainen toimeksi anto on usein miten testamentti tai muu lahjoitus, joihin sisältyy käyttöoikeus.

Toimeksiantojen pääomien käyttö rahastosääntöjen mukaiseen toimintaan kirjataan tuloslaskelmaan kuluiksi ja tuotto tuotoksi, molemmat luonteensa mukaisille tileille. Tuloslaskelmaan tehdään erityiskatteisten rahastojen nettokulun/-tuoton siirto -kirjaukset kyseisille tuotto- tai kulutilille (329000/494000). Kirjauksissa noudatetaan ohjeen "Erityiskatteisten rahastojen kirjanpito" kirjaustapaa.

Mikäli toimeksiantojen varoista aiheutuu rahoitustuottoja ja/tai -kuluja, ne kirjataan rahoitusosan tuotoiksi ja/tai kuluiksi erillistunnisteen kera. Nämä rahoitustuotot ja/tai -kulut otetaan huomioon, kun tuloslaskelmassa tehdään siirto toimeksiantojen pääomien vähennykseksi tai lisäykseksi.

3.2.3.2. *Vaihto-omaisuuden muutos*

Vaihto-omaisuusostojen aktivointi taseeseen lisää vuosikatteen määrää, vaikka ostot merkitsevät myös tältä osin rahan käyttöä. Siksi vaihto-omaisuuden lisäys tilikauden aikana vähennetään rahoitustoiminnan rahavirta -osassa. Vaihto-omaisuuden vähennys taas lisää rahoitustoiminnan rahavirta -osassa.

3.2.3.3. *Pitkäaikaisten saamisten muutos*

Tähän kohtaan kuuluvia saamisia ovat taseen vaihtuvien vastaavien saamisten ryhmässä esitetyt pitkäaikaiset saamiset antolainauksen muutoksiin sisällytettäviä lainasaamisia lukuun ottamatta (yhtä vuotta pidemmän ajan kuluttua erääntyvät myyntisaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset).

3.2.3.4. *Lyhytaikaisten saamisten muutos*

Tähän kohtaan kuuluvia saamisia ovat taseen vaihtuvien vastaavien saamisten ryhmässä esitetyt lyhytaikaiset saamiset antolainauksen muutoksiin sisällytettäviä lainasaamisia lukuun ottamatta (yhden vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa erääntyvät myyntisaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset).

3.2.3.5. *Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos*

Korottomina velkoina käsitellään saadut ennakot, ostovelat, muut velat ja siirtovelat. Koska tähän ryhmään kuuluvat pitkäaikaiset velat ovat harvinaisia, ne yhdistellään lyhytaikaisten velkojen kanssa.

3.2.3.6. *Muut muutokset*

Kohdassa *Muut muutokset* esitetään mm. seuraavat seurakunnan taseen mukaiseen rahoitukselliseen asemaan tilivuoden aikana vaikuttaneet erät:

- omassa pääomassa virheellisesti olleen rahaston (diakoniarahasto, adressirahasto jne.) siirto toimeksiantojen pääomiin.

- omassa pääomassa olevien ainaishoitosopimusten pääomien lisäykset ja vähennykset, kun seurakunnalla ei ole hautainhoitorahastoa, mutta sillä on ainaishoitosopimuksia hoidettavana.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitettävä erittely olennaisista *Muut muutokset* -ryhmän eristä.

3.3. Rahavarojen muutos

Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirran sekä rahoitustoiminnan nettorahavirran yhteen laskemisella saadaan seurakunnan rahavarojen muutos tilikauden aikana.

Likvidien rahavarojen määrästä tilivuoden lopussa vähennetään rahavarojen määrä tilivuoden alussa. Laskelma osoittaa rahavarojen määrän ja sen muutoksen tilivuoden aikana. Likvidejä rahavaroja ovat rahoitusomaisuusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Rahoituslaskelman osoittama rahavarojen muutos täsmäytetään ~~erillisellä laskelmalla~~ päättävän ja aloittavan taseen rahavarojen erotuksen kanssa. Muutoksen tulee olla yhtä suuri kuin varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan nettorahavirrat yhteensä.

4. Rahoituslaskelman esitystapa

Rahoituslaskelmassa esitetään tilivuoden lukujen lisäksi vertailutiedot edelliseltä tilivuodelta. Ryhmien ja alaryhmien otsikkoja lukuun ottamatta rahoituslaskelmassa ei esitetä rivejä, joilla ei ole lukuja viimeksi päättyneenä eikä sitä edeltävänä vuonna.

Rahoituslaskelman eriä voidaan lisätä sen kaavaan verrattuna, mikäli se on oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi seurakunnan rahoituksesta merkityksellistä. Lisäys tulee tehdä esimerkiksi taulukkolaskentaohjelmalla.

Rahoituslaskelma esitetään muiden tilinpäätöslaskelmien tavoin sentin tarkkuudella.

Seurakuntatalouden rahoituslaskelman kaava

Tulorahoitus		
Vuosikate	+/- XXX	
Tulorahoituksen korjaukset	<u>+/- XXX</u>	+/- XXX
Investoinnit		
Investointimenot	- XXX	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+ XXX	
Pysyvien vastaavien myyntitulot	<u>+ XXX</u>	<u>+/- XXX</u>
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta		+/- XXX
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	- XXX	
Antolainasaamisten vähennys	<u>+ XXX</u>	+/- XXX
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+ XXX	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- XXX	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>+/- XXX</u>	+/- XXX
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/- XXX	
Vaihto-omaisuuden muutos	+/- XXX	
Pitkäaikaisten saamisten muutos	+/- XXX	
Lyhytaikaisten saamisten muutos	+/- XXX	
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	+/- XXX	
Muut muutokset (maksuvalmiudessa)	<u>+/- XXX</u>	<u>+/- XXX</u>
Rahoitustoiminnan nettorahavirta		+/- XXX
Rahavarojen muutos		+/- XXX
Rahavarojen muutos		
Rahavarat kauden lopussa	XXX	
Rahavarat kauden alussa	- <u>XXX</u>	+/- XXX